

VERENIGING "ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58 - GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonn. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel: 684541
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070-275154

W E E K B L A D

=====
nadruk verboden

22e jaargang nr.4

=====
23 september 1977

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Zoals altijd moet ik u er op wijzen, dat wij niet alwetend zijn of onfeilbaar. Dat geldt zeker ook voor dit actuele onderwerp, waaraan ik de titel gaf :

DE OMGEKEERDE WERELD

=====

Want op het ogenblik is er een "Umwertung aller Werte" aan de gang. Mogelijk vindt u het gebruik van deze duitse term niet erg aangenaam, maar in het engels kun je het helemaal niet zeggen, want wanneer je het daarin zegt komt het er ongeveer uit als "Watergate".

Wat er aan de hand is? Deze wereld leefde lange tijd volgens bepaalde maatstaven. Nu kun je stellen, dat de maatstaven, volgens welke gemeenschappen leven, in feite allemaal illusies zijn. Grotendeels is dit zelfs waar.

Maar wanneer je nu eenmaal dergelijke maatstaven hanteert, is het gehele maatschappelijke bestel daarop gebaseerd. Waaruit zonder meer duidelijk is, dat men in die gemeenschap deze regels geheel zal moeten aanvaarden, danwel de gehele maatschappij in opzet zal moeten veranderen.

In deze dagen voelen de mensen echter kennelijk nog voor het ene, noch voor het andere. Om mijn stellingen duidelijker te maken begin ik een fraaie uitspraak te citeren:

Welvaart is de zekerheid, dat je morgen ook een boterham extra kunt nemen, wanneer je dit wilt.

Wat vragen oproept. Want in deze dagen spreekt een ieder over een crisis, terwijl stoffelijk gelijktijdig nog een grote welvaart heerst. Maar uit angst voor de crisis vergeet men kennelijk steeds weer het aspect van welvaart, dat de zekerheid betekent, dat je ook morgen nog over alles zult kunnen beschikken.

Nederland heeft op het ogenblik ongeveer de hoogste normen van sociale zekerheid en zorg, die er in de wereld te vinden is.

In bepaalde opzichten is men zelfs nog royaler dan de Zweden ooit waren. Een groot deel van uw sociale ontwikkelingen bestaat echter uit luxe. Wat betekent, dat je in feite dergelijke zaken alleen kunt handhaven, zolang je voldoende overhoudt.

Wanneer je echter weinig of niets meer kunt overhouden - en dat is op het ogenblik overal het geval - dan zou je de toring naar de nering moeten gaan zetten. Maar daarvoor voelt men kennelijk niet veel. Het gevolg zijn vele eigenaardige argumenten. Men hanteert leuzen, om eigen onlogisch gedrag te rechtvaardigen.

Men spreekt b.v. over sociale onrechtvaardigheid en stelt: het is erg onrechtvaardig, dat zovele mensen werkeloos moeten zijn. Maar het zou nog veel onrechtvaardiger zijn, wanneer zij die nog werken, nominaal minder zouden gaan verdienen, dan zij wensen.

Wat inderdaad wijst op een denkwereld, die in feite de omgekeerde wereld is. Want je kunt nu eenmaal alleen rendabel produceren, wanneer de productiekosten niet te hoog worden, zodat de prijzen aantrekkelijk kunnen blijven. Hoe groter het aandeel van de arbeid in de kostprijs is, hoe belangrijker ook de vraag zal worden, of arbeid duur is of niet.

Nederland had een uitstekende, zeer vakkundige textiel-industrie. Maar die krijgt nergens meer een voet aan de grond. Wat trouwens ook voor de confectie en schoenindustrie geldt tot op zekere hoogte. Wat begrijpelijk is: In dergelijke producten zit een betrekkelijk grote hoeveelheid handwerk, arbeid dus.

Vooraf wanneer je prijs stelt op een goede afwerking, kun je niet alleen met machines volstaan. Je hebt mensen nodig. Wanneer die mensen nu steeds meer willen gaan verdienen, dan betekent dit, dat zelfs bij gelijkblijvende grondstofprijzen het product van die industrie steeds duurder wordt.

Kijk nog eens naar de confectie-industrie. Wanneer een redelijk goed kostuum langzaamaan rond f. 600.- moet gaan kosten, zijn er steeds meer mensen, die dit toch wel te gek vinden en zeggen: ik kan voor f. 300.- ook een redelijk kostuum krijgen. Dat dit dan gemeenlijk van elders komt en door goedkopere werkkrachten is vervaardigd, neemt men op de koop toe. Want zelfs al is men erg chauvinistisch, dan zal men nog aarzelen om een dubbele prijs te betalen, alleen om iets te krijgen van Nederlands fabrikaat.

Dus komen er minder arbeidsplaatsen. De fabrikant beseft deze trend en kan zijn product deels goedkoper maken, door meer te mechaniseren. Voor een ander deel kan men goedkoper worden door de afwerking te verminderen en bovendien in de producten "minder ruimte te snijden!"

Een pantalon, die "minder ruim gesneden" is, doet denken aan de broeken, die Elvis bij zijn leven placht te dragen: Een ding, dat zeer spannend is, ofschoon nog passend, maar bij onverwachte spanningen snel zal bezwijken. En wie wil het ricico lopen, dat de stof op de naden wegafelt? Dan moet zo iets al heel erg goedkoop zijn, om nog afnemers te kunnen vinden. Dus dit gaat ook niet zo goed.

Het gevolg is, dat b.v. de Nederlandse confectie-industrie in omvang verminderde gedurende rond 20 jaren met ongeveer 70%. Men kan nu wel jammeren, dat er daardoor zoveel werkelozen ontstaan, maar in feite is dit alles te danken aan het feit, dat arbeid in uw land eenvoudig te duur geworden is.

Een drogrede, die in dit verband vaak te horen valt, luidt:

Wanneer wij de mensen minder gaan betalen, zullen zij minder kunnen kopen. En wij hebben een steeds groeiende afzetmogelijkheid nodig. Ik geef overigens graag toe, dat in de moderne economie 'n groeiende afzetterij opgeld doet.

Toch zou men zich eens af moeten gaan vragen, of 100 mensen, die primaire behoeften kopen uit eigen land - dat immers voordeliger levert dan import kan zijn - niet een vaster en gemakkelijker te overzien bestedingspatroon te zien geven dan 50 mensen, die over hetzelfde bedrag beschikken, maar slechts in doorsnee de helft van hun inkomen aan noodzakelijk levensonderhoud uitgeven en de rest besteden aan luxe artikelen. Vooral wanneer je je realiseert, dat de andere 50 ook onderhouden moeten worden, terwijl daardoor de prijzen zo hoog worden, dat meer dan de helft van de gedane aankopen import-artikelen betreffen.

Waarbij in deze tijd van toenemende schaarste aan energie bovendien zou kunnen tellen, dat onder de gedane aanschaffingen van die 50 mensen nog al wat energievretende artikelen zullen voorkomen.

Wie wil blijven houden, wat hij heeft, stelt in feite, dat alle maatschappelijke en economische regels veranderd moeten worden. Aangezien dit niet mogelijk zal zijn, zonder gelijktijdig de opzet van de maatschappij als zodanig geheel te veranderen, iets waar men toch voorlopig nog niet aan wil, is duidelijk, dat de zaken vast moeten gaan lopen.

Dit is maar een voorbeeld, dat naar ik hoop eenvoudig genoeg is gesteld om duidelijk te maken, waarom het mij gaat. Want u zult wel beseffen, dat dit niet alleen betrekking heeft op de nederlandse economie of textielindustrie, het in uw land steeds sneller groeiende leger van werkelozen en niet productief werkzame mensen en dergelijke zaken.

Aan de basis van deze problemen ligt een bepaalde mentaliteit, die steeds weer royaal beweert : Ik gun anderen heus ook wel wat om daaraan dan zachtjes toe te voegen: maar ik zelf betaal dat natuurlijk niet....

Een mentaliteit ook, die steeds beweert veel te gevoelen voor een grote vrijheid van de mensen, stoffelijk en geestelijk, maar daaraan dan toevoegt: mits een ieder, die het niet met mij eens is, zijn bek maar houdt, sta ik vrije meningsuiting toe.

Wat natuurlijk onzin is. Je kunt niet aan de ene kant eisen, dat men je altijd gelijk geeft en altijd jouw inzichten zal volgen en aan de andere kant toch over democratie en vrije meningsuiting spreken.

Je kunt de mensen niet aan de ene kant steeds weer zeer eenzijdig voorlichten - iets wat ook in uw land in toenemende mate het geval is - en aan de andere kant verwachten, dat de mensen toch zeer reëel op de ontwikkelingen in de rest van de wereld zullen gaan reageren, wanneer je dit zo uitkomt.

Bovenal kun je niet verwachten, dat je spelletjes kunt gaan spelen, die voor jou misschien belangrijk zijn zonder met de mening van anderen rekening te houden en gelijktijdig anderen voortdurend geïnteresseerd zult weten voor alles, wat je in het spel wilt en doet. Wil je de aandacht van de mensen, dan moet je ook zorgen, dat je in de eerste plaats voor en op je publiek speelt. Doe je dit niet, dan verlies je de aandacht en mogelijk zelfs je geloofwaardigheid.

Een feit, dat vele politici in de afgelopen maanden ook bij u zouden hebben kunnen konstateren.

Ik geloof, dat je, gezien van mijn ontstoffelijke zijde uit, het mogelijk nog het beste als volgt kunt stellen: Wanneer ik beseft, dat ik voortdurend geef, of ik dit nu wil of niet, zal er een ogenblik komen, dat ik mij ook af ga vragen, waarvoor ik eigenlijk geef. En wil men opstandigheid vermijden, dan zal datgene, waarvoor zoveel is gegeven, ook de moeite waard moeten zijn: niet alleen in theorie, maar ook in de praktijk.

Geestelijk bezien is het overigens niet zo belangrijk, of je rijk bent of niet, een rijk leven hebt of niet. Een ieder zal in zijn bestaan heus al die punten wel beleven en ontmoeten, die voor een verdere ontwikkeling nodig zijn.

Wel is het geestelijk bezien voor een mens vaak erg belangrijk, dat hij na dit leven in de wereld iets nalaat. Er komen aan onze zijde heel wat mensen aan, die -terugblikkende- zich afvragen, wat zij nu aan de wereld hebben kunnen toevoegen. En de meesten geven al snel en wat weemoedig dan zelf het aarzelende antwoord: in feite niets...

Voor hen is dat op dat ogenblik waar. Maar op aarde lijkt schijn belangrijker dan werkelijk bereiken. Kijk nu eens naar al die politieke onderhandelingen van deze dagen, Krijgt u soms ook niet de indruk, dat de moeilijkheid van de overeenkomst is gelegen in de vraag, hoe men te samen kan besluiten in feite niets te doen, terwijl men gelijktijdig naar buiten toe de schijn kan wekken, veel bereikt te hebben en veel te kunnen doen? Wat een wat zielige vertoning dreigt te worden, wanneer u mij mijn mening daarover tenminste zoudt vragen.

Kijk naar al die mensen uit het verleden. Of het nu een Shakespeare betreft of een Vondel, een Rubens, een Potter, een Rembrandt. Vraag u eens af, wat zij gepresteerd zouden hebben, wanneer zij altijd weer zouden hebben uitgeroepen: Ik wil natuurlijk wel iets doen, maar dan moet daar toch eerst iets tegenover staan.

Dan zou er uit het verleden niet veel overblijven buiten betaalde lofzangen op lang vergeten personen en portretten van mensen, die daarvoor ruim konden betalen. Dan zou de kunst als extra, de prestatie, die niets met betalingen te maken heeft, weg zijn gevallen.

Men zou worden gekonfronteerd met een aardige, maar toch duidelijk fabrieksmatige productie uit het verleden zonder meer. Trouwens, daarvan wist men in die dagen ook wel het een en ander. Rubens b.v. had specialisten voor achtergrond, voor het schilderen van handen, benen, gewaden en zelfs een specialist voor het weergeven van edelstenen. Hij noemde ook dezen "zijn leerlingen", maakte een grove schets, liet de leerlingen hun werk doen, keek zo nu en dan eens, of het goed ging, zette uiteindelijk met eigen penseel zo hier en daar nog een toets, signeerde en dan was het betreffende doek opeens veel meer waard.

Zo hier en daar doet de man mij overigens denken aan de fabrikanten van sommige merkartikelen: Zij kopen de basiszaken allen in de zelfde fabriek, maar doen die dan in hun eigen verpakking, waarop het product opeens veel duurder wordt.

Zien wij, wat deze kunstenaars uit het verleden gegeven hebben, dan blijkt, dat dit vooral iets was, dat niet, maar dan ook werkelijk

niets, meer te maken had met de geboden tegenwaarde.

Het had meer iets te maken met een openbaren van hun innerlijk, het geven van hun eigen betekenis aan de wereld en alles, wat zij daarin waarnamen. In vele gevallen is bekend, dat zij zich ook niet hebben afgevraagd, wat de wereld over hun werk zou denken. Indien deze vraag al rees, dan gebeurde dit eerst, nadat het werk beëindigd was. En zelfs dan weigerden zij vaak veranderingen aan te brengen volgens de eisen van de - goed betalende - opdrachtgevers.

Neem Jan Steen b.v., die door zijn tijdgenoten lange tijd voor een wat zonderlinge lolbroek werd gehouden, wiens werken toch werkelijk vaak alle perken te buiten gingen. Maar de man had nu eenmaal de behoefte, weer te geven, wat hij zag en heeft dit in vele gevallen gedaan, zonder ooit aan verkoopbaarheid of erkenning te denken.

Er zijn schilders geweest, die hun leven lang niets anders hebben gedaan dan de zee schilderen. Alleen maar golven en de verschillende stemmingen van het water. Soms werd daar, omentwille van de verkoopmogelijkheid, hier en daar een figuurtje bij geplaatst. Maar zelfs dan is het duidelijk, dat dit voor hen bijkomstig bleef, dat het hen ging om het water.

Toch zijn er van deze werken vele overgebleven, die de mensen van nu veel meer zeggen dan de grote pronkende, in opdracht gemaakte, afbeeldingen van zeeslagen, die ten hoogste dienden om de vertrekken van de rijken meer onbewoonbaar te maken.

O, zij hebben hun verdienste wel. Maar toch ... Kijk hier in de buurt eens rond, b.v. in Huis ten Bosch. Mogelijk hebt u het eens kunnen bezoeken en herinnert u zich de achthoekige zaal, waarin je omgeven bent door meer dan levensgroot geschilderde gestalten, voorvaderen van het geslacht van Oranje, omgeven bovendien door allerhande allegorische voorstellingen. Wanneer je daar staat, krijg je toch wel op de duur het gevoel terecht te zijn gekomen in een niet geheel gelukt en te druk behang.

Op zich is dat alles erg kunstig, zeker. Maar volgens mij bevordert het de bewoonbaarheid van het vertrek in kwestie niet bepaald en vergt een lange tijd van gewenning, voor je er niet meer op let. Iets verder in dat zelfde huis tref je een paar grissailles aan, in grijs en wit werkende beelden. Maar wanneer je hier even blijft staan, ontdek je tot je verbazing, dat hierdoor een sfeer wordt gesuggereerd, waardoor het vertek opeens gaat leven en warmte schijnt te bezitten. Volgens mij is dit laatste meer kunst, het eerste eerder product.

Ook het leven van de mens zou kunst moeten zijn. Maar in uw dagen ontaardt het helaas steeds weer in een productieslag. Ook in mijn tijd speelde dat laatste wel vaak een rol. Er kwamen tenminste wel erg veel zeer grote gezinnen voor. Maar toch lag de drang tot haastig produceren zonder je eigen wezen daarin te verliezen op een geheel ander niveau dan in uw dagen.

Volgens mij leef je in een omgekeerde wereld, wanneer je als mens voortdurend meer naar veelheid kijkt en steeds minder naar werkelijke waarde en betekenis. Je leeft in een verkeerde wereld, wanneer het belangrijker voor je wordt veel te maken, te hebben, te verkopen, dan iets goeds te maken enz.

Neem de film als voorbeeld. Wanneer je 10.000 films ziet, dan zijn er mogelijk vier of vijf bij, die werkelijk buiten hetgeen

zij tonen en de mogelijk kunstige schikking van het beeld nog iets meer doen dan bezighouden: een gedachte overbrengen, die verder gaat dan de illusie van het even in een andere wereld kijken.

Er zijn dus in een lange tijd mogelijk vier of vijf films gemaakt, die voor de mensheid een werkelijke betekenis hebben. De rest kun je terzijde stellen.

Wat je de ander geeft, bepaalt je betekenis in de wereld, mens of werk. Wanneer een onderwijzer het b.v. belangrijker vindt, een hoog salaris te hebben en desnoods dan een grotere klas voor zich te krijgen dan voor minder geld te staan voor een veel kleinere klas, waarin hij zijn leerlingen beter kan overdragen, wat hij hen moet bijbrengen, dan zeg ik: die man noemt zich onderwijzer, maar beseft kennelijk niet, wat onderwijzen in feite betekent. Want onderwijzen betekent in feite: je inhouden overdragen aan het nageslacht op een wijze, waardoor zijzelf alles verder kunnen ontwikkelen.

Wanneer ik zie, dat men voortdurend bezig is, bewegingen te stichten, waarin vooral veel mensen samen moeten komen en de lege leuzen niet van de lucht zijn, maar buiten emotionele en tijdelijke uitbarstingen en storingen niets wordt bereikt, zo vraag ik mij af, wat het werkelijke doel en de werkelijke betekenis is van dergelijke dingen.

Of die beweging nu kerk heet, inwijdingsschool, supermeditatiebeweging, of politiek vernieuwende groep, doet voor mij dan verder niet ter zake. Alleen wanneer je iets in beweging weet te zetten, dat a.h.w. buiten de tijd om zijn waarde kenbaar maakt, heb je werkelijk iets volbracht.

In deze dagen zegt men: daarmee zijn wij het eens. Dat is alles heel mooi, maar wij moeten toch eerst iets anders doen. Wij moeten in de eerste plaats aan alle eisen van deze tijd tegemoet komen.

Wat in feite betekent: voor elke jongere een eigen kamer, vooral geheel bomvrij, inclusief een eigen patatautomaat, waaruit men het favorite voedsel zonder verdere moeite of kosten altijd kan krijgen. Of iets, wat daaraan toch wel sterk doet denken.

Maar wat krijg je dan? Kijk eens naar die vele jongelui, die menen, dat zij alles al gehad hebben op het ogenblik, dat zij in feite eerst zouden moeten beginnen in het leven iets te betekenen. Juist de jongere heeft geen behoefte aan een mogelijkheid al, wat hij wil, voor niets te krijgen. Hij heeft vooral behoefte aan iets, waartegen hij kan vechten en meer nog aan iets, waar hij voor kan vechten.

Mogelijk denkt u nu: Dat is een ouwe knar, die alle jongeren tot hun 21e jaar netjes thuis en aan de leiband wil hebben. Wat onjuist is. Ik gun de jongeren hun vrijheid wel degelijk, maar alleen, mits zij op eigen kosten en door eigen inspanningen hun wensen vervullen en zichzelf steeds weer waarmaken.

Volgens mij is het eerder een nadeel dan een voordeel voor een jongere, wanneer hij een soort staatsinkomen krijgt voor nietsdoen en bovendien dan nog de kans krijgt om eisen te stellen t.a.v. de wijze, waarop anderen mogen werken en leven.

Het volgende voorbeeld had voor mij komische neventonen: De ambonnezen zijn zeer ontstemd en zeer bedroefd. Want men heeft hun vesting aangevallen en zelfs huiszoekingen gedaan op een onheuse manier. En dat mag niet, nietwaar? Men dient beleefd te

blijven. Zelfs wanneer er op de politie geschoten wordt, dient zij verplicht te worden eerst "o, pardon" te zeggen voor zij terug gaat schieten...

Deze ambonnezen hebben het nederlandse volk in het geheel meer dan 20 milliard gulden gekost en bovendien in de laatste 1½ jaar een schade aan nederlanders veroorzaakt, die rond de 35 miljoen zal liggen.

Nu is het, niet ten onrechte, zo, dat hetgeen bij invallen aan schade ontstond aan hun bezittingen, dient te worden vergoed. Alleen: wat doen zij, die ondanks alles toch steeds weer zich achter hun extremisten schijnen te moeten scharen? Zij zijn ook dan zeer bedroefd. Maar voor de aangerichte schade, het toegevoegde leed, betalen zij niet, zelfs geen symbolisch bedrag. Kennelijk willen zij zelf alleen hun zin doorzetten ten koste van alles en voor de schade, die zijzelf bij een verweer oplopen, betaald worden, alles in de naam van een politiek ideaal. Volgens mij is dat de omgekeerde wereld.

Is er een vrije staat Ambom of zo iets nodig? Wanneer er liefhebbers genoeg voor zijn, waarom niet. Maar wanneer er toevallig al een andere staat is, die dit gebied beheerst, ga je daar niet heen om daar te strijden. Welneen. Je sticht eenvoudig in een land aan de andere kant van de wereld je republiek in ballingschap en zegt vervolgens tegen je gastheren: wij zijn een eigen natie, dus blijf van ons af en respecteer ons, erken ons, wat het je ook kost. Dit, terwijl je niets hebt om waar te maken, wat je pretendeert.

Kijk, wanneer je iets waar kunt maken, liggen de zaken anders. Maar wanneer je meent, dat je, alleen door iets te zeggen, het tot een waarheid maakt en op grond daarvan je eisen stelt, leef je toch wel in een wonderlijke wereld. Een omgekeerde wereld, wanneer u het mij vraagt. Er deugt hier ergens iets niet.

Er zijn mensen, die denken, dat actieve sportbeoefening voor een ieder heel goed is. Waarop zij dan ook naar een voetbalwedstrijd trekken, voorzien van alles, wat voor gezonde sportbeoefening nodig is, zoal toeters, vlaggen en vooral fietskettingen. Dit, om zelf beweging te nemen en deze bij anderen te veroorzaken.

Nu lijkt mij er weinig op tegen te zijn, wanneer aanhangers van bepaalde clubs hun eigen gladiatorenspelen willen houden. Ik zou zeggen, dat je hen daarvoor dan maar de kuip of zo ter beschikking moet stellen.

Zonder gekheid: heeft een dergelijk optreden nog iets te maken met sport of voetballen? Neen. Maar zou men zich dan niet eens af moeten vragen, of de huidige wijze van sportbeoefening nog wel juist is, wanneer zij dergelijke excessen uitlokt?

En indien blijkt, dat de wijze van sportbeoefening inderdaad mede oorzaak en niet geheel juist is, zou je je moeten gaan afvragen, hoe je de zaak in het reine kunt brengen, ook wanneer dit betekent, dat je tegen bepaalde gevestigde belangen in moet gaan.

Maar neen. Leve het prof-voetbal! sla die vent zijn kop van de romp, schop zijn benen onder hem uit, wanneer je maar een doelpunt kunt maken.

Ook hier mankeert iets. Ergens is er onderweg iets zoek geraakt en zeker niet alleen de redelijkheid. Wat bovenal in deze tijd zoek geraakt schijnt te zijn, is het gevoel voor samenhang.

Je kunt niet alles afzonderlijk bezien en benaderen. Men

bezielt en benadert zoveel dingen afzonderlijk deze tijd, dat hun betekenis in het geheel teloor dreigt te gaan.

Zo zijn er op het ogenblik ontzettend veel specialismen. Maar hun betekenis is vaak voor anderen dan die deskundigen, of zij, die zich zo noemen, een vraag. Om een voorbeeld te geven:

Op het ogenblik zijn in de psychiatrie rond 30 verschillende richtingen, alle zich baserende op stellingen, die tot op heden niet als therapeutisch waardevol bewezen zijn. En aangezien verschillende mensen verschillende stellingen aanhangen, zijn zij allen bezig hun patiënten aan de door hen verkozen therapie te onderwerpen, zonder zich ook maar af te vragen, of dit voor die patiënten wel doelmatig is. In feite is het bewijzen van de juistheid van de aangehangen stelling voor veel specialisten zó voornaam geworden, dat de patiënt voor hen in feite een bijzaak werd. Toch zou ik willen stellen, dat een dokter er in de eerste plaats is voor zijn patiënten. Niet omgekeerd.

Op gelijksoortige wijze ben ik ouderwets genoeg om nog steeds te menen, dat een ambtenaar er is voor het publiek en niet het publiek voor de ambtenaar. Overigens: er zijn wel beambten, die dit schijnen te begrijpen, maar er zijn er ook heel wat, vooral hogere, die je dit feit nooit aan het verstand zult kunnen brengen.

Dat noem ik de omgekeerde wereld, een wereld, waarin geen werkelijk begrip meer bestaat voor de juiste onderlinge relaties en men blind is voor een deel van de bestaande samenhangen.

Je bent niet datgene, wat je de wereld op kunt dwingen. Dat hebben diktatoren als b.v. Hitler gedaan. Je bent in de wereld alleen dat, waarin je jezelf bent en toch de wereld rijker maakt, dan zij zonder jou zou zijn. En indien die mogelijkheid voor een mens niet meer bestaat in een maatschappij, dient die maatschappij te veranderen en niet de mens.

Ook, wanneer dit zou betekenen, dat men vele dingen, die men nu als vanzelfsprekend beschouwt, niet meer zou kunnen hebben. Een mens kan toch niet voortgaan met enerzijds de mooiste idealen te verkondigen en anderzijds de meest abominabele dingen te doen?

Wanneer je de geestelijke waarden bezielt, die in de huidige wereld en haar gangbare leefwijze gelegen is, zo lijkt zij in vele gevallen eerder negatief te zijn.

Zeker, er zijn nog mensen genoeg, waarvan je kunt zeggen, dat zij werkelijk iets doen, werkelijk iets zijn. Deze mensen geven de wereld iets. Het zijn mensen, die proberen eerst vanuit zichzelf iets waar te maken en pas later gaan kijken, wat de wereld daar misschien wel van denkt. Mensen, die niet zeggen, wat anderen moeten doen, maar gewoon proberen zelf iets tot stand te brengen.

Er zijn genoeg van dergelijke mensen. Maar toch: een maatschappij, die draait op een mentaliteit, waarbij je jezelf steeds meer oplegt aan anderen, jezelf bewijst door anderen steeds weer te misbruiken - en dit gebeurt feitelijk te vaak - deugt niet.

Daar is geestelijk een gebrek aan harmonie te konstateren. Maar er is meer dan dit: een gebrek aan begrip voor de betekenis van eigen bestaan en leven bij steeds meer leden van die gemeenschap.

Dit alles gezegd hebbende dien ik te trachten, mijn mening in regels weer te geven, mijn instelling te konkretiseren.

De moeilijkheid is regels te geven, die toch een wereld mogelijk maken, waarin men zichzelf kan zijn en slechts een minimum aan regels behoeft te bestaan, terwijl ook een zo klein mogelijke pretentie van recht en rechten kan ontstaan. Dit, terwijl een ieder ook de kans moet hebben zichzelf zo volledig mogelijk te bewijzen.

Ik ben niet alwetend of onfeilbaar, ik ben geen politicus of paus, maar een door'gewone geest. Uw wereld op mijn wijze beziende kom ik dan tot het volgende:

Gij zult niet uzelve opleggen aan anderen, opdat anderen de mogelijkheid zullen vinden waarlijk zichzelf te zijn.

Gij zult geen eisen stellen aan anderen, dewelke gijzelve niet vervullen kunt of wilt. En zelfs dan zult gij alleen die eisen mogen stellen aan anderen, die voor de anderen ook aanvaardbaar en redelijk zijn.

Gij zult altijd zoeken naar datgene, waarin gij met anderen kunt samenwerken. Gij zult echter niet zoeken naar datgene, wat u en anderen schijnt te verdelen of scheiden.

Gij zult nimmer bezit stellen in de plaats van prestatie, maar gij zult nimmer prestatie meten met algemene maatstaven, maar volgens het vermogen van de ander diens prestatie achten.

Gij zult een ieder datgene geven, wat hij nodig heeft om te leven, maar gij zult hem daarbij nimmer meer geven, dan hij werkelijk nodig heeft om in leven te blijven.

Gij zult u niet beroepen op anderen, doch zelve doen, wat u mogelijk is. Want slechts uit een begrip voor uw eigen mogelijkheden en een vervullen daarvan metterdaad, zult gij kunnen beseffen, wat uw ware en innerlijke krachten zijn.

Daarnaast zou ik de mensen voor willen houden:

Gij zult nimmer stellen, dat iets waar is, tenzij gij dit kunt bewijzen. Gij zult nimmer stellen, dat iets niet waar of mogelijk is, want dat kunt gij nooit bewijzen.

Gij zult nimmer zeggen, dat anderen uw wijsheid bovenal dienen te erkennen. Want uw werkelijke wijsheid bestaat in de erkenning van de mogelijkheden, die in anderen gelegen zijn.

Gij zult geen systemen of godsdiensten aankleven of aanvallen, doch slechts de menselijkheid bevorderen, waardoor gij u meer bewust kunt worden van uw medemensen, zonder hen ooit te dwingen tot een bewusworden van u, dat voor hen nog niet wenselijk is.

Na dit alles naar voren gebracht te hebben, keer ik nog even terug tot mijn chronique scandaleuze van de stof: Het blijkt mij, dat Nederland niet regeerbaar is, omdat er geen regeerderen voormanden zijn en dus politici het op moeten knappen.

Het lijkt mij, dat de nederlandse economie steeds meer noodlijdend wordt, omdat er te veel banken en economen, maar te weinig zelfstandige denkers en werkers zijn.

Er zijn in Nederland vele richtingen van denken en geloven, maar slechts weinige gelovigen, die in de praktijk voor en vanuit zichzelf waarmaken, wat zij anderen als waarheid voorhouden en willen dwingen te aanvaarden.

Nederland is buitengewoon fatsoenlijk en wanneer dat niet lukt, verklaart men onfatsoen tot fatsoen. Maar daardoor verklaart men al te vaak onoprechtheid tot de enig aanvaardbare vorm van oprechtheid.

Mogelijk hatelijk, maar toch wel waar, vindt u ook niet? En op

het gevaar af, dat men mij voor een germanen- minnaar houdt, zou ik bovendien nog op willen merken, dat de nederlander, die aarzelend de waarheid spreekt, dit altijd "durch die Blume" doet. En dat zijn dan geeneens tulpen uit Amsterdam. Het heeft de schijn er van, dat men bang is voor zijn eigen waarheid.

Maar waarom zou je de waarheid omtrent jezelf schuwen? Waarom zou je aarzelen om toe te geven, dat je soms faalt en de erkenning van het falen niet eerder beschouwen als een mogelijkheid om later alsnog te slagen?

Waarom zou je niet erkennen, wat je beweegt tot een bepaalde wijze van handelen? Een volgende keer zul je dan misschien beter begrijpen, wat je moet doen om jezelf te blijven. Kortom: waarom moet je in uw land altijd weer doen, alsof je anders bent?

Want nederlanders gedragen zich steeds weer, of zij de door naastenliefde bezeten progressieve herscheppers van de wereld zijn, zonder te beseffen, dat het grootste deel van de wereld hen eerder ziet als een stel soms wel eens wat extra betalende opscheppers, die je soms met een klein compliment al tevreden kunt stellen. Een opmerking, de aandacht van Max waardig en niet die met de achternaam Tailleur.

"Leef jezelf" is een kreet, die u van ons reeds vaak hebt gehoord. Maar jezelf leven betekent in de eerste plaats: oprecht zijn tegen jezelf. Het betekent, dat je jezelf niet moogt omhullen met een waas van schijngoedertierendheid, waarin je uiteindelijk zelf niet meer gelooft.

Weet wat je bent. Weet, wat je werkelijk wilt, als mens zo goed als natie. Vraag je steeds weer af, wat werkelijk belangrijk voor je is. Laat alle vage leuzen, waaraan je je belangrijkheid meent te kunnen ontleenen, nu eens een keer rusten.

Draai de zaken niet om. door voortdurend te spreken over alles, wat in andere landen moet gebeuren, terwijl in je eigen land op een wat andere wijze vaak veel ergere dingen zich afspelen.

Besef de werkelijke betekenis van vele zaken. O, tehuizen voor ouden van dagen zijn geen concentratiekampen, dat niet. Maar vaak zijn het wel ghetto's, opbergruimten voor niet meer bruikbare mensen. Discriminatie tegenover ouderen is normaal in uw land. Moet u dan zo nodig zoveel zeggen over andere naties, die op hun wijze en mogelijk iets bruter en directer ook als gemeenschap een scheiding proberen te maken tussen degenen, die voor hen bruikbaar en degenen, die voor hen onbruikbaar zijn?

Ik wil niet beweren, dat in Nederland alle mensen slecht zijn. Zoals overal is dit maar een gering percentage. In andere landen geldt hetzelfde. Maar toch: hoe komt het dan, dat de straten van uw grote steden steeds onveiliger worden? Hoe komt het, dat er steeds meer geweld is? Hoe komt het dan, dat er steeds meer terreur komt en dat steeds meer mensen de werkelijkheid ontvluchten in middelen, die men wettelijk veroordeelt, maar gelijktijdig toch niet afdoende schijnt te kunnen bestrijden?

Hoe komt dat? het is zeker geen gevolg van het feit, dat u als mens of als volk zoveel beter bent dan alle anderen. Het is het gevolg van het feit, dat uw eigen land dezelfde menselijke en sociale problemen kent, die alle andere landen in de wereld kennen.

O, bepaalde soorten mensen verkopen in uw land misschien heroïne en speed, terwijl zij in een ander land mogelijk deel uitmaken van een eskader des doods. Maar het is de zelfde soort mensen. Mensen, die zichzelf waar zoeken te maken, in inkomen of macht, door

het aan hun streven opofferen van alle anderen. Waarom zou je dit dan niet toegeven? Probeer, voor je anderen veroordeelt, eerst zelf eens een maatschappij te vormen, die niet bestaat uit een voortdurend geschenken uitdelen op kosten van anderen, of roven wat je hebben wilt, maar is opgebouwd uit bewaste onderlinge samenwerkingen, waarin onderling respect voor prestatie, leven, zijn en zoeken van medemensen de boventoon voert.

Spreek niet zo veel over de onvrijheid in andere landen, wanneer je de eigen mensen geen vrijheid en zekerheid kunt waarborgen of durft geven.

Spreek niet over het onderontwikkeld zijn van gebieden, waarin de mensen onderling nog samenhang en goede samenwerking vertonen, ook al zijn de uiterlijke vormen voor uw smaak wat te primitief of zelfs barbaars. Spreek geen oordeel over die dingen, voor u zich hebt afgevraagd, hoe barbaars uw eigen gedragingen onderling nog vaak zijn.

Onaanvaardbaar? Ook wanneer ik u vraag, hoe barbaars en zelfzuchtig u reageert, wanneer u toevallig in een file op een autoweg zit, of zelfs voetgangers angst aanjaagt, die het wagen over te steken, terwijl u juist met vol gas voorbij wilt snellen?

In dergelijke gevallen zult u op zijn minst enkele welgekozen woorden spreken, schietgebeden mompelen, die beneden terechtkomen, omdat zij daar thuis behoren en liefelijke veronderstellingen uiteten t.a.v. de geestelijke gezondheid van die anderen. Dit, zonder u ooit de moeite te geven uw eigen gedragingen wat beter onder ogen te nemen, of u af te vragen, of u nu wel op de meest juiste wijze gebruik maakt van uw eigen voertuig.

Bedenk eens, dat er heel wat problemen in het hedendaagse verkeer zonder meer opgelost zouden zijn, wanneer de mensen niet zozeer aan zichzelf dachten en wat meer rekening hielden met elkaar, niet zouden uitgaan van eigen recht, al dan niet vermeend, maar zich zouden bezig houden met een in onderling begrip zo goed en snel mogelijk oplossen van het probleem.

Ook sociaal zou er heel wat minder ellende bestaan, wanneer een ieder bereid zou zijn zijn medemensen ook een kans te geven, zelfs wanneer dit zou betekenen, dat men zelf daarvoor enige offers moet brengen.

Zelfs de innerlijke en uiterlijke ontwikkeling van het volk zou aanmerkelijk groter kunnen zijn, wanneer de mensen maar niet voortdurend elkaar met leuzen zaten te bekogelen en in hun vrije tijd voortdurend anderen zaten te bepreken, zonder ooit de moeite te nemen werkelijk naar die anderen te luisteren. En zou men niet veel verder komen, wanneer een ieder, die een bepaalde stelling aankleeft, eerst eens zou proberen deze zelf en geheel in de praktijk te brengen, samen met de anderen, die het met die stelling eens zijn, voor men haar aan anderen op probeert te dringen?

Begrijpt u na dit alles, waarom ik sprak van een omgekeerde wereld en stelde, dat een "Umwertung aller Werte" noodzakelijk is? In het verleden kende men ook idealen als b.v. kuisheid. Maar gezien de bevolkingsaantallen is men het er nooit over eens geworden, wat dat nu feitelijk dient te zijn.

In het verleden spraken dem mensen veel over godgegeven rechten en plichten - vooral plichten. Maar zij hebben zich daaraan net zo

min veel gelegen laten liggen als degenen die nu, uit een ander standpunt, over de rechten en plichten van de burger spreken.

Men sprak over de glorie van het vaderland en die vervolgens omentwille van eigen inkomsten door de modder gehaald, zoals ook nu nog steeds gebeurt.

In het verleden was het zo, nu is het nog zo. Wanneer jullie dan allen innerlijk de kracht probeert te vinden om meer en beter te zijn, wanneer je uit jezelf probeert om geestelijk meer te betekenen, zo zul je ook moeten aanvaarden, dat al deze waarden, waarop uw westerse maatschappij gebaseerd en gegroeid is, facade of onjuist zijn.

Dan moet je beginnen te erkennen, dat al die "gegeven waarden" die je van kindsafaan ingetrecht werden, toch niet zo bijbels juist, godgegeven en onveranderlijk zijn, als je zelfs soms nog graag wilt geloven.

Wanneer je in jezelf licht weet te vinden en handelt vanuit dit licht, innerlijk de kracht weet te vinden om voort te gaan, ook wanneer het erg moeilijk wordt, kun je iets bereiken. Wanneer je alles, wat je in de wereld zou willen verbeteren, eerst in jezelf waarmaakt en daarmee harmonie en zo ook kracht weet te vinden, kun je ook anderen helpen, zonder hen ooit te dwingen. En dan, eerst dan verandert er werkelijk iets.

Maar je verandert niets werkelijk door eenzijdige voorlichting middels couranten, radio en t.v., publicaties en demonstratieve optochten. Dat staat voor mij wel vast.

Voor mij is uw wereld er een van de meest wonderlijke tegenstrijdigheden, zoals die mensen, die - om duidelijk te maken, dat zij het niet eens zijn met de groeiende werkeloosheid - besloten enkele dagen niet te gaan werken, met als gevolg schade voor het bedrijfsleven, waardoor er nog meer werkelozen kwamen.

Werkelijk, ik kan er niet meer bij. Wanneer je werkelijk iets wilt doen tegen werkeloosheid, kun je toch beter met je werkgever de afspraak maken, dat je voortaan hetzelfde werk tesamen met een andere, nu werkeloze werker zult doen en daarvoor dan ook samen jouw loon zult delen? Maar ja, dan heb je natuurlijk minder om uit te geven ...

En als je eenmaal werkeloos bent, zou het dan niet beter zijn te overwegen, wat je dan nu met jouw bekwaamheden wel nuttig kunt doen, dan te stellen, dat je een gelijksoortige baan wilt hebben en anderen verwijtend toe te roepen, dat het hun plicht is je werk te bezorgen?

Zou het niet veel beter zijn te zorgen, dat degenen, die op de gemeenschap parasiteren, hoe dan ook, als werkeloze of als werker in een bepaalde baan, die in feite overbodig is, de kans niet krijgen dan voortdurend te roepen om meer rechtvaardigheid en juistere regelingen vanuit de gemeenschap?

Ik kan me een soort mensen voorstellen, die dit alles onzin zullen noemen, een aantasting van alle idealen. Hun zou ik willen zeggen, dat het natuurlijk erg aangenaam is, tegen een goed salaris idealist te zijn. Maar hen wijs ik er meteen op, dat iemand, die idealen verdedigt, omdat hijzelf er wijzer van wordt, geen werkelijke idealen heeft en zelf geen echte idealist is. Wanneer je bovendien met je idealisme dan weinig meer presteert dan het wekken van onvrede en het verbreiden van bepaalde denkbeelden, ben je volgens mij eerder een parasiet dan een idealist. En dat moet je dan maar begrijpen ook.

Zeker. Je kunt de wereld mogelijk verbeteren. Maar dan moet je natuurlijk bij jezelf beginnen. En je moet dan ook bereid zijn al die z.g. gevestigde waarheden van de maatschappij met een korreltje zout te nemen, steeds weer eerst een beroep te doen op je eigen innerlijk en je eigen krachten, altijd weer eerst te werken vanuit eigen krachtyermogen en aanvoelen. Wanneer je dit alles blijvend doet, kan er misschien inderdaad en een meer blijvende verandering van waarden om je heen ontstaan, zodat op de duur de mensheid terugkeert tot de werkelijkheid en haar illusies terzijde gaat stellen, zodat een ieder werkelijk weer mens wordt.

Kommentaar?

x U hebt groot gelijk.

- Dat vraag ik mijzelf af. Ik heb de dingen gezegd, zoals ik ze zie. En tegen elk ding, dat ik gezegd heb, zijn mogelijk wel duizend argumenten aan te voeren. Het enige, wat ik daar dan tegenin zou kunnen brengen, is de opmerking: al uw argumenten zijn evenzeer gebaseerd op het aannemen van iets als de mijne. Ik heb echter mijn punten gebaseerd op gbestaande feiten, terwijl de argumenten van tegenstanders vaak in veel grotere mate zullen stoelen op ontwikkelingen, die men mogelijk acht. En dat is dan toch een verschil in mijn ogen.

x Is het zo belangrijk aan uiterlijkheden zoveel aandacht te besteden? Het gaat toch om het innerlijk van de mens? Wanneer een aantal mensen daarmee werkt, komt de rest toch wel vanzelf op gang?

- Ergens hebt u gelijk, maar ergens verwaarloost u ook een deel van de bestaande feiten, zoals ons trouwens zo vaak overkomt. Wanneer je het probeert voor jezelf en van jezelf uit, dan verandert er iets. Ofwel in je verhouding tot de wereld danwel in die wereld zelf. Dat staat voor mij wel vast.

Wanneer dus een aantal mensen, overal verspreid, zo werkt, komt er een verandering in de wereld tot stand. Maar de moeilijkheid, die hierbij een rol speelt, is vooral het feit, dat de mensen gevoelen: ik doe nu zo mijn best, daar moet ik toch ook iets van zien, daarvoor moet ik toch ook iets terugkrijgen.

De mensen zijn nu eenmaal tijdgebonden en haastig en zouden binnen enkele jaren of zelfs op een kortere termijn willen zien, dat het zin heeft, wat zij doen. Maar gelijktijdig zijn zij dan bezig door hun gedrag waarden en waarderingen te veranderen, die meer dan 2000 jaren op uw wereld de overhand hebben.

Het liefst zouden zij dit zien veranderen binnen enkele maanden en wanneer er zelfs na 10 jaren uiterlijk weinig van te bemerken is, mompelen zij: wat geeft het ook. Ik konformeer mij maar aan de anderen.

Dit komt veel meer voor, dan u zoudt denken. Misschien is juist dit gevoel, dat het snel moet gebeuren, dat men resultaten wil zien, of zelfs iets voor zijn pogen terug wil krijgen, de oorzaak, dat alles zo traag verloopt. Want er komen voortdurend geestelijk strevende mensen bij, maar er vallen er ook weer voortdurend af. Daarom is er geen sprake van een werkelijk sneeuwbal-systeem; de enige ontwikkeling, die op korte termijn een ommekeer mogelijk zou maken. Vandaar de nadruk op uiterlijkheden.

Geestelijk ken je die druk niet. Maar het geestelijk bestaan is in feite tijdloos, ook wanneer je persoonlijke tijd kent.

Daarom is het voor ons ook erg moeilijk ons juist af te stellen op zaken, die al niet door signalen in uw wereld voor ons vaststaan. Ik weet precies, wanneer ik hier moet zijn, maar niet op grond van de tijd, dan wel op grond van een spanning, die ontstaat.

Indien die spanning bij u op een andere tijd ontstaat, zo is de kans groot, dat ik op een ochtendseance kom en begin met: goedenavond, vrienden. Om mij eerst daarna door uw reactie te realiseren, dat ik een fout heb gemaakt. Want ik kan de tijd nu eenmaal niet juist overzien.

Trouwens: dit is voor ons een grote moeilijkheid. Je kunt de tijd in feite niet menselijk overzien als geest. Je kunt de krachten in en uit de geest aan het werk zien en weten, dat zij uiteindelijk zullen slagen. Maar wanneer iemand je dan vraagt, wanneer dit het geval zal zijn, moet je maar een gissing wagen.

Wanneer ik b.v. stel, dat er binnen enkele uren een aardbeving zal zijn en dat binnen 28 à 29 dagen een nog grotere natuurramp zal plaats vinden, is er een kans, dat ik gelijk heb. De ramp komt wel. Die is onvermijdelijk. De vraag blijft echter, of zij in uw ogen zo groot zal zijn en of zij inderdaad binnen de door mij gegeven termijn zal voltrekken. Want al probeer ik juist te schatten, ik kan mij vergissen, waarna die ramp dus pas over rond 29 jaar plaats vindt. Ofschoon het voor mij 29 dagen schenen te zijn.

Een geest beleeft in de tijd alles anders dan een mens. Juist daarom is het voor mij moeilijk u een positief antwoord zonder voorbehoud te geven.

Zeker, wanneer er voldoende mensen zijn, die innerlijk de juiste weg gaan, zal de wereld en de maatschappij daardoor veranderen. Dat staat zonder meer vast. Het blijft echter een vraag, hoeveel mensen zonder uiterlijke verschijnselen hun houding vol weten te houden. Of, om het anders te zeggen: hoe lang duurt het voor het resultaat op een voor de mens kenbare wijze in verschijning treedt.

Trouwens: U leeft in een wereld, waarin grote veranderingen de orde van de dag zijn. Maar over de meesten ziet u eenvoudig weg. Hoe lang zal het duren, voor u beseft, wat er in enkele jaren b.v. in uw eigen land veranderd is? Ik weet het niet.

Vandaar dit antwoord.

x Zou het geen oplossing kunnen vormen, wanneer de pijn, zowel geestelijk als lichamelijk, weg genomen zou worden? Want pijn en angst voor pijn houden de mensen vaak tegen, wanneer zij op een bepaalde weg voort willen gaan.

- Dit laatste is misschien wel waar. Maar stel, dat wij alle pijn weg zouden nemen. Zou men dan beseffen, wat er bereikt is? Zou men openstaan voor alles, wat aan de andere kant van de dood ligt?

Ik heb het gevoel, dat je iets, wat je a.h.w. voor niets krijgt, niet als kostbaar zult beschouwen en daarom niet op zijn werkelijke waarde en betekenis zult kunnen waarderen.

Pijn eist overwinning, strijd. Ik denk, dat zij juist daarom bestaat: Zodat de mensen voortdurend met strijd worden gekonfronteerd en zo de kostbaarheid van het bereikte kunnen beseffen, de betekenis van alles, wat ondanks alles steeds meer waar kan worden, zullen beseffen.

Ik meen, dat pijn en lijden onvermijdelijk zullen zijn in elk

proces, waarbij men nieuwe of grotere harmonie probeert te bereiken, of dit nu stoffelijk of geestelijk is. Al is het alleen maar, omdat je volgens mij je door deze verschijnselen en hun verdwijnen je je eerst werkelijk bewust zult worden van het bereikte en bovendien het dan ook zult waarderen voor wat het is.

x Vroeger kon men pijn beter verdragen dan nu en toch is het niet beter geworden.

- Indien u doelt op lichamelijke pijnen: er is een tijd geweest, waarin men eenvoudig meer moest verdragen en dus ook meer verdroeg. Het was de noodzaak, de pijn te aanvaarden, plus de houding van de omgeving, waardoor die schijnbaar geringere gevoeligheid voor pijnen werd bepaald.

De geestelijke pijnen van de mens zijn door alle tijden echter dezelfde gebleven. Ook wanneer men zelfs daaraan in uw dagen meer aandacht kan besteden dan eens.

De mensheid, gekonfronteerd met de noodzaak, kan nog steeds veel pijnen verdragen, veel leed verwerken, zonder daaraan ten onder te gaan. Wanneer de noodzaak werkelijk bestaat en beseft wordt, kan de mens nog steeds het uiterste aan geestelijke en lichamelijke reserves in zich wekken en ongelofelijke dingen volbrengen.

Trouwens, er zijn heus ook nu nog mensen, die, achter de broek gezeten door politie of andere dreigingen, records slaan in hardlopen, die, wanneer de tijd op een atletiekveld gemeten zou worden, aller bewondering zouden afdwingen, ofschoon de mensen in kwestie niet bijzonder getraind, of zelfs maar sportief zijn.

Er zijn ook nu mensen, die een geestelijk lijden niet alleen weten uit te houden, maar zelfs tot een nieuwe bron van kracht sublimeerden op een wijze, waaraan de martelaren van eens een puntje kunnen zuigen.

Maar dergelijke dingen vallen niet op, omdat het de mode niet is je met dergelijke zaken bezig te houden. Integendeel: men wil alle strijd, spanningen en lijden zoveel mogelijk wegnemen en beseft niet, dat daardoor mogelijkheden teloor gaan en bereikingen waardeloos worden, zodat een zelfde konflikt onder andere omstandigheden zich zal herhalen. Waarbij bovendien de vraag rijst of voor iemand, die meent, dat lijden geen noodzaak is en niet eigen is aan het menselijke bestaan, het bereiken een volgende maal zo eenvoudig mogelijk zal zijn.

x De pijn wordt dus gerechtvaardigd door het doel.

- Neen. Rechtvaardigheid is iets, waar de mensen ook weer altijd mee bezig zijn. Maar menselijke rechtvaardigheid is het recht van de sterkste, verpakt in een formeel geheel.

De rechtvaardiging van lijden, pijn, maar ook van vreugde en sukses, kun je hoogstens vinden in jezelf. Het wonderlijke is, dat, zodra je in jezelf evenwicht, harmonie, weet te vinden, de waarderingen veranderen. Mogelijk heb je in de ogen van anderen nog pijn of redenen tot lijden, terwijl je voor jezelf daarin nu een mate van geluk en ontwikkeling vindt, die voor jou belangrijker is dan het nu onbelangrijk wordende verschijnsel pijn.

Bewustworden betekent: de wereld anders zien en beleven. Maar je leert ook meer jezelf beheersen, zodat je dan in veel gevallen de oorzaak van het lijden beseft en daardoor niet meer lijdt, of de pijn beseft als een storing, die je onderdrukken en zo nodig veranderen kunt.

Wanneer een mens bewust meester over zichzelf wordt, zijn zaken als lijden en pijn ten hoogste nevenverschijnselen. Maar waar je geen meester bent over jezelf, zullen zij niet alleen optreden, maar je ook soms overheersen.

De rechtvaardiging van lijden enz. ligt dan ook volgens mij in het feit, dat zij steeds weer dáár ontstaan, waar het ik niet beantwoordt aan zijn werkelijke wezen en noodzaken.

x U stelde zo juist, dat het een bewustwording is ...

- Ik stelde niet, dat zij een bewustwording vormen. Wel stelde ik, dat zij een nevenproduct zijn van disharmonie en er toe bijkunnen dragen, dat men gaat onderzoeken, wat er aan de hand is. Eerst wanneer dit onderzoek tot bewustwording heeft gevoerd, kun je deze verschijnselen, zover zij niet als vanzelf verdwijnen, beheersen en bestrijden.

x U stelt zelf, dat ruimte en tijd voor u geen vaste waarden zijn. Is het dan zo verkazend, dat de bewustwording van de mensen vele, ja, honderden generaties vergt? Maar dan kunnen wij de maatschappij toch niet veranderen?

- Een maatschappij is gebouwd op de denkbeelden van de mensen, veel eer dan op feiten. Wanneer de denkbeelden veranderen, verandert ook de maatschappij. Komt zij daardoor bewuster tegenover ook maar een deel van de feiten te staan, dan worden die voor de mensen ook meer beheersbaar en kunnen krachten beter gericht worden. Dit geldt in het bijzonder, wanneer de verandering van denkbeelden in overeenstemming is met de tendens van de tijd, de krachtstroming in de periode. Want hierdoor zal harmonie eenvoudiger bereikbaar worden.

U zegt: het vergt vele generaties. Ik stel : je kunt het in tijdsduur niet omschrijven. In 10 jaren kan de gehele maatschappelijke samenhang van een groot deel van de wereld veranderen. Dat staat nu wel vast. De vraag daarbij is dan ook eerder, of de verandering, die tot stand komt, wel voldoende zal beantwoorden aan de noodzaak in de mens.

Deze laatste vraag kan alleen van binnenuit opgelost worden, nimmer door uiterlijke omstandigheden worden bepaald. Stoffelijke veranderingen dwingen zichzelf echter af op het ogenblik, dat de resultaten, die worden behaald, dermate strijdig zijn met de denkbeelden. De resultaten kan men niet voldoende beïnvloeden, zodat de denkbeelden zich gaan wijzigen. En dit is voor een deel van de wereld reeds nu een onvermijdelijke werkelijkheid.

Maar het ogenblik, dat de gehele mensheid zo bewust is, dat zij waarlijk meester is over zichzelf en alle omstandigheden, kan volgens mij eerst optreden op het ogenblik, dat de aarde haar betekenis als leerschool voor de inkarnerende geesten verloren heeft.

x U stelt, wij moeten anders denken. Maar wanneer je nu in een positie verkeert als de vakbondsleiders op het ogenblik?

- Een vakbondsleider dankt zijn positie, inkomen en macht aan het bestaan van een konfliktpatroon, waarin hij voortdurend enige resultaten moet boeken.

De vakbondsleider, die beseft, wat er aan de hand is, zal langzaam en voorzichtig de aard van het conflict en de aard van de eisen proberen te wijzigen. Hij vecht voor dingen, die een heel andere betekenis hebben en laat zo de oorspronkelijke situatie in het conflict tussen arbeider en patroon geheel veranderen.

Daar hij echter zijn volgelingen zoet wil houden, daar hij niet de moed heeft zijn eigen positie op te offeren aan zijn eigen overtuiging, moet hij dit alles zo geleidelijk doen, dat niemand het merkt.

Je zou kunnen stellen, dat degenen, die op de hoogte zijn in politiek en economie, op het ogenblik bezig zijn hun aanhangers zódanig te bedriegen, dat een uiterlijk voortgaan van de bestaande situatie mogelijk is, terwijl gelijktijdig intern grote veranderingen bereikt worden, waardoor de maatschappij alsnog haar evenwicht kan behouden.

De manoeuvres van werkgevers, vakbonden en in de verschillende politieke kampen maken duidelijk, dat men voortdurend aan het vechten is over dingen, die feitelijk niet belangrijk zijn, daar geen gecht over de werkelijk belangrijke zaken voor hen meer mogelijk is, zonder daardoor eigen ondergang te veroorzaken.

Let er maar eens op, dan kunt u zich daarmee goed amuseren. Maar niet alleen aan de hand van de krant. Want in de krant staat ongeveer de helft van de waarheid, die men je nog wil laten zien en dan voorzien van een interpretatie, die de feiten bovendien in overeenstemming moet brengen, met hetgeen voortdurend gepredikt wordt, zonder dat het ooit wordt waargemaakt.

Geen dank, het was mij een waar genoegen. Maar hiermede ben ik wel aan het einde gekomen van mijn bijdrage. Ik hoop, dat u ondanks alle bijkomstigheden één punt niet wilt vergeten: Wat ik u zeide over het innerlijk van de mens, het leven uit het licht in jezelf.

Want dit is voor de mens de grote mogelijkheid alle lijden en pijn te overwinnen, de grootste mogelijkheid ook om in juistheid te leven, ongeacht alle gebeuren. Het betekent zeker ook de kans een innerlijke vreugde te beleven, die een groter loon kan betekenen dan zelfs een tijdelijke ministerspost op kan leveren.

Ik dank u voor uw aandacht. Goeden avond.

-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Geestelijk en actueel tegelijk lijkt mij nog steeds wat moeilijk te zijn. Ik heb een tante gehad, die een heel mooi testje had. Er zaten zeven oortjes aan. Hoe je ook greep, je had altijd wel een oortje te pakken. Dit testje lijkt mij soms een juist symbool voor bepaalde moderne figuren en ontwikkelingen. Het had er trouwens ook een naam naar: men noemde dit een zevenzijker.

Een juist symbool, dat zelfs de grootste waardigheid bij een vastbesloten benadering nog vele punten heeft, waarop wij greep kunnen krijgen.

Ik heb trouwens een oom gehad, die een heel goede greep over zich had, maar helaas maar in twee gevallen: bij de kruidenier, wanneer de gedroogde pruimen open stonden en in een vol rijtuig.

Maar een greep, dat hij over zich had. Ik heb, veel later, iemand van de andere sexe wel eens over hem horen zeggen: die man had geen gewone handen, dat waren smid stangen.

Hijzelf zocht natuurlijk voor de fijnere kneepjes geen

tangen uit. Daar liet hij zijn tengels wel vanaf. Maar greep krijgen op de dingen is eenvoudig weg een kwestie van aanpakken, zoals mijn oom vele malen duidelijk heeft gedemonstreerd.

En waarom zou datgene, wat stoffelijk mogelijk is, ook niet op meer geestelijke wijze in de praktijk gebracht kunnen worden? Wij zien een wereld, waar wij heel vaak niets van snappen. Dat is overigens geen bewijs voor een onderontwikkeld verstand in deze tijd, maar eerder een proeve van een goed ontwikkeld waarnemingsvermogen.

Wanneer wij geestelijk willen streven, vraag je je natuurlijk af, waar dan wel te beginnen. Ook hier kan mijn oom u helpen, want die sprak in dergelijke gevallen stil en aandachtig: God zegene de greep.

Maar hij sprak en greep alleen, wanneer tante niet in de buurt was. Want wanneer oom greep en tante zag het, werd zij meteen slagvaardig en niet alleen maar adrem, want ook zij was een figuur, die het voornamelijk zocht in het tastbare. Daarom reageerde zij in dergelijke gevallen, fatsoenshalve wel even vertraagd, handtastelijk.

Haar zus was trouwens ook zo. Daarover heb ik u wel eens eerder iets verteld: tante On. Tante On was overigens wel meer in de contramine en niet alleen tegen Mien, maar tegen een ieder. Overigens niet onbeperkt, want uiteindelijk keek zij toch altijd weer, waar de grootste fractie zat. Dat mens had in de politiek moeten gaan, dan had zij het vast nog ver gebracht. Zij deed echter alleen aan familiepolitiek en wel zo heftig, dat zij alleen daardoor reeds enkele malen 'n mogelijkheid op een gehuwde staat verspeeld heeft.

Ofschoon zij natuurlijk altijd beweerde, dat zij ze allemaal had kunnen krijgen, waarop wij in stilte dachten: jaja, had je ze maar. Dit terzijde overigens.

Tante On nam dus wel voortdurend en aandachtig waar, wat er al zo onvolmaakt was. Maar wanneer zij mogelijkheden zag in een bepaalde vorm van onvolmaaktheid, dacht zij na korte tijd: niets is volmaakt, dus voorlopig gaan wij die kant maar eens uit.

Wat erg vestandig was. Want een mens, die de wereld wil veranderen, kan dit, zo meen ik, moeilijk doen met een "God zegene de greep" zonder meer. Niet dat de Heer de greep niet zal zegenen, maar je weet nooit, wie er om de hoek staat te loeren nietwaar?

Dus heb je begrip nodig voor alles, wat er aan de gang is. Want je kunt het beste je innerlijke waarde naar buitentoe kenbaar maken, wanneer je daarvoor een manier kiest, die op het ogenblik populair is.

Kortgeleden ontmoette ik aan mijn huidige zijde iemand, die tijdens zijn leven protestzanger was geweest. Ik informeerde, waar hij dan wel zo tegen had geprotesteerd. Hij antwoordde mij, dat hij feitelijk tegen niets had willen protesteren, maar die liedjes had gezongen, omdat anderen kwamen luisteren, als zij dachten, dat hij protesteerde en dat leverde dan het nodige op.

Wat op zich natuurlijk ook een mogelijkheid is. Maar wanneer je oprecht tegen iets zou willen protesteren, dan is het wel belangrijk, dat je dit doet in overeenstemming met de heersende gebruiken en mogelijkheden, want anders kun je beter zwijgen.

Wat heel begrijpelijk is ook. Je moet alles zo goed mogelijk aanpassen aan de feiten. Een vriend van mij had een kennis, die de hele dag aan het strand van Ameland zat. Wat een liedje lijkt te zijn, maar toch werkelijk zo was. Mogelijk heeft hij ook elders gezeten en gaf hij daarom de voorkeur aan Ameland, Dat weet ik ook niet.

Hoe het ook zij: deze man beweerde altijd: in de zomer kun je best in een badpak gaan zitten, maar je bent onwijs, wanneer je dat ook in de winter doet. Toen men hem vroeg, waarom niet, was het antwoord: wel, iedereen lacht je uit, je krijgt het bar koud en hebt nog kans op 'n longontsteking op de koop toe.

Waarmede ik maar wil zeggen, dat je in een tijd, waarin een ieder in bepaalde termen denkt, niet straffeloos overal tegenin kunt gaan. Het helpt niet en kan nog risico's met zich brengen ook.

Maar die man zat ondertussen toch wel elke dag aan het strand van Ameland en is zo toch maar goed van zijn ziekte afgekomen. De man had een redelijk begonnen t.b. en raakte die zo toch maar even kwijt.

U vergist zich. Ik begrijp dat ook wel, want t.b. komt tegenwoordig niet zoveel meer voor. Nu is het meer t.b.r. Maar ondertussen heeft die man in zijn eentje aan het strand met alle aanpassen aan de omstandigheden toch maar even lekker het doel bereikt, dat hij nastreefde, terwijl hij toch door de anderen zoveel als maar mogelijk als normaal beschouwd werd.

Wat trouwens van groot belang is voor iemand die iets wil bereiken. Alleen in bepaalde artistieke vakken bereik je meer, wanneer de mensen denken, dat je niet helemaal normaal bent. En degenen, die een dergelijke abnormaliteit de massa voorgoochelen, zijn dan gemeenlijk ook nog de meest normale persoonlijkheden, die je je maar voor kunt stellen.

Men wijst mij er hier op, dat ik mijn relaas niet te lang mag uitspinnen. Dat gebeurt mij nog al eens, want met al die familie-relaties raak ik soms zelf in de knoop. Wat mij opeens herinnert aan een zekere Pierre, die in feite eens het boek zou moeten schrijven, al is hij douanier, dat nu geschreven is door een zekere Hans, die ook Knoop heet. Want dan zou er volgens mij een grotere kans zijn, dat een nemeer M., die geen misdadiger genoemd mag worden, erg in de knoop zou zitten, met wat die Knoops daar weer uithaalde...

Wat een aardige knoop is voor degene, die weet, waar dit over gaat. Dat doet het trouwens goed. Je moet altijd iets vertellen, dat zo moeilijk te begrijpen lijkt, dat de mensen zich ingewijd gevoelen, wanneer zij het begrijpen. Want al ben ik nog niet zover, dat ik dit op geestelijke manier voor u kan doen, ik probeer het op mijn eigen wijze in ieder geval nog geestig te doen.

Ik wilde alleen maar zeggen, beste vrienden, dat je nooit moet proberen je tegen de uiterlijkheden geheel en zonder meer te verzetten. Wanneer je voelt, dat hetgeen nu in de wereld bestaat, niet geheel juist is, of dat je eigen wijze van leven niet juist is, moet je kijken, wat voor de meeste mensen op het ogenblik in leven en handelen de mode is. Kijk dan, of je in die mode je nieuw verkregen besef niet enigszins kunt verwerken. Want dan word je daarbij door je medemensen vaak nog daadwerkelijk geholpen ook.

Aanpassen kan een grote hulp zijn, dat heeft mijn oom Henk indertijd al ontdekt. Hij was een soort voorloper van de motoren met een grote cylinderinhoud, want hij tankte voortdurend. Nu weet u wel, dat iemand, die veel tankt, daaraan een eigenaardige zwevende gang pleegt over te houden. Zo iemand is vaak net een vallend blad: hij dwarrelt : maar wat.

Nu had oom Henk al enige malen bemerkt, dat men, zodra hij een pleister op zijn hoofd had, voor zijn gang opeens een andere dan een zuiver alcoholische oorzaak placht te veronderstellen. Daarom had hij voortaan altijd een grote pleister bij zich. Zodra hij bemerkte, dat er inplaats van een enkele, opeens drie lantarens zichtbaar werden buiten zijn tankstation, zo plakte hij de pleister op zijn hoofd en steunde, zodra er iemand in de buurt kwam " ik voel mij niet goed worden..." En soms, wanneer zijn tong dit toestond, voegde hij er aan toe " ik had toch beter thuis kunnen blijven". Waarop er altijd wel iemand was, die hem liefderijk naar huis bracht.

Hij kwam dan ook altijd veilig thuis. Het enige jammere voor hem was daarbij, dat zijn helpers altijd aanbelden. Want oom Henk was ook getrouwd. Hij heeft dat trouwens geweten ook, zodat hij soms ook met echt letsel zijn versnapering ging halen.

Maar ik moet gaan eindigen, voor ik door degenen, die naast mij staan met zacht geestelijk geweld worden verwijderd. Ik wil u echter nog zeggen: Je kunt als mens vaak veel veranderen, maar dan wel alleen die dingen, die op het ogenblik in de mode zijn. Vraag u dus af, welk deel van de gangbare mode u past.

Wanneer je beseft, dat je in bepaalde gewoonten en gebruiken volgens je innerlijk besef past en dan daarin je streven en innerlijke kracht tot uiting brengt, zal je veel bereiken en bovendien het genoegen smaken, dat veel mensen van u zeggen:

Dat is nog eens een hippe vogel of natel . Of welke andere term op het ogenblik gangbaar is. En wanneer de mensen denken, dat u erg hip bent, doen zij veel sneller met u mee, dus hebt u nog betere resultaten ook.

Mag ik u toewensen, dat u, meer dan mijn familieleden in het verleden en ook meer dan ikzelve, uw geestelijke gezondheid weet te vinden, al is het maar aan het strand van Ameland, zonder u daarbij geheel te behoeven verwijderen van de gangbare plichtplegingen van uw maatschappij?

Waarmede ik dan op een hopelijk voldoende luchtige en toch u tevredenstellende wijze kom aan de laatste ogenblikken, dat ik nu hier en onder u mag vertoeven.

Zo, dat had u waarschijnlijk ook niet gedacht. Wanneer men mij ooit verteld had, dat ik zelfs nog eens over een kermis zou dichten op positieve wijze, had ik vast neen gezegd. Want voor mij was de kermis op aarde 'n samen smelting van noga en een kunstgebit.

Nu echter is kermis voor mij de gulden schijn van het leven en de werkelijke glans daarachter is voor mij het feit van een voortbestaan na de dood.

Ik hoop, dat u de glans van het voortbestaan allen zult vinden, maar wel op uw eigen tijd. Wanneer u haast heeft, moogt u natuurlijk wel opschieten, maar haasten hoeft niet, want de eeuwigheid was reeds altijd ons voorbestemd.

Goeden avond.

d.d. 19 september 1977

-0-0-0-0-0-